Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטס ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מיטוואך, מישטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציקהייג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביקהייג 5 גולד. קר. ע. וו.
פיערטעלייהר-2 גולד. 50 קר. ע. וו.

פיר'ס אויסלאנד
גאנציקהייג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביקהייג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעלייהר' 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
עדען מאג
פראנום ערייכן
אונד דער פרענומעראנדו-פערלאג
בעלינגט מיט דעם עפאסאנג דעם
ערסטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדט
זיך אין
פעסט
וויאיטצנער בולוואר נום' 29,
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראנדו-
אנס-פעלדער צו זענדען בעלעגען.

Nr. 41. פינפצעהנטער יאהרגאנג פעסט, מיטטוואך כו אדר ב' ה.תרמ"ג. Pest, den 4 April 1883.

איינע בעריכטיגונג.

אין אינזערעם בלאטטע נו' 37 פערעפענט-ליכטען וויר נאך איינער ווייטערע צישונג איינגן ברוקף דעם גאמשטעלינגן קראקויער ראבבינערס שרייבער, דער ערדען לעזער בעפרעמדען מוסטע, אין דען נוממערן 38 אונד 39 בראכטען וויר ווע-דער דיא אויזזעהונג-ערהיינגדע גאבריכט, דאס ראבבינער שרייבער מיט נאך 320 גאליציישען ראב-בינען איינען „חרם" געגען דיא ניכט-ארטהאדאקסען יידען אונד געגען דערען אנהענגער אונד יעהלער פערעפענטליכט, וועמאהלב דער ששאאמס-אנוואלט געגען דיעזעס פארגעהען איינשרייטען מוסטע. איך דיעזער „חרם" מוסטע יעדען בע-פרעמדען, וועלכער דען ראבבינער שרייבער אדס איינען זעהר מאלעראטטען מאנן קאנטעט. — נון לעסען דיא זאהנע דעם פערשטארבענען קראקויער ראבבינערס שרייבער אים געסטרינגען מארגענ-בלאטטע דער נייען פרייען פרעססע פאלגענדעס שרייבען פערעפענטליכען:

„געעהרטער הערר רעדאקטער! איך גע-שטעטטע בלאטט פאס 23-טען מערץ קאס אינזע-רעס גאטטזעליגען פאטטער, דעס געוויזזענען אבער-ראבבינער אונד ריכטר-אטהס-אבגעאָרדנעטען ס שרייבער, ערסט מאנאט דען 26-טען מערץ צו געזכטע; ער ווארד דאצומאל נאך מעהרטאגיגער קראנכהייט שאן אינערסט שוואך, אבער נאך בייא פאללעם בעוואוסטזיין ווילכעם ער בייז צום לעצט-טען אנהעמצונג ניכט פערלאר. אלס ער דען אין דיעזעם בלאטטע ענטהאלטענען „חרטענבריעף" לאז, ווארדיג ער זעהר אינגרעיפענד אונד זאגטע צו זייער אומגעבונג: „ער דיא צייאר גיגען דיא אין פערשיעדענען טאגעסבלעטטערן אבער דיינע פער-זאן פארקאממענדען שאמטעריען, פאלשען בע-שולדיגונגען, פערלייטיגונגען אז זו זו גלייכזאלטיג, ער לעזע דיא אהנע אינ פרעגונג, מאנכע ערהיטער-טען אידן זאגאר: גיגען דיעזען „חרטענבריעף" אבער, דען מאן אדס באוהאפטערוייזע אונטער-שיעבען וועלל, דען ער ווערד נעשרייבען, נאך ריכטיג, אדער איך נור אייגענע וועס אייגע אנ-דייטונג צו שרייבען גגעבען האבע, אן דעם קיינע „אחרע זולבע אזוס, דער נור פון באוהאפטער דאנד גגעמאכט ווארדיג, אוס אזידן פאר דער וועלט לעבענדיג צו מאכען, אונד אינסבעזאנדערע דא-ריך אבצעעלע, דיא פאללען גגעגען אידן צו רייצען — גגעגען דיעזעס מאכווערק ווירד ער נאך זייגער גגעגעזונג פרעטטסטירען אונד אייף גגעגנטהאיל-דרינגען, לידער טראט דיא גגעיינשטע גגעגזונג ניכט איין, דין לידען נאהם פעלגעהר פאן שטנדע צו שטנדע אין ערשרעקגעגער ווייזע צו, אונד גגעגען 3 אידר אבגגרס שיעד דיינע דיינגע זעגלע אים דער אידישען הילפע. דיעזעס בעשרייבענדע ערגיגנס האט דיא נאכצע גגעמינדע, דיא נאכצע גאליציש ערגשאפט אונד אללע איזראעליטען, צו דעגגען דיא טרייגע גאבריכט גגלאבגטע, פאן טעפפטעס שטערק גגבריגט אונד גגן ערסט אוס, דינע זאהגע; גגעדרגגשטעטערט אונד בעטייבט: קאגגטען ווייר דא אן עגטזאם אגדערעס דענקגן, אלס אן דען אגגרעטגלכען פערלוסט, אלס אן דען הייסגע-לעבטען פאטער!"

„הייטע, נאך דען טאגגען דער טיפפען טרייער, דא דער ערסטע בעשרייבענדע שמערץ אינער שטיל-דען וועהמטטע גגעייבען, פגגען ווייר אגס מיט ערגע-בגג אן דען אינערפאהרטען וויללען גאטטס.

ווא איזט מאילאטהם מארדער?

דיעזע פראגע בעשטעפטיגט איך הייטע נאך דיא פאלגיגא אונד אללע דיעזגען צייטונגען. פאן דעם גגזוכטען מארדער שפאנגא האט מאן יעדע שפור פערלארען, מאן האט פארלייגגנגנור דען לייכ-הומארען בערגען אן האפט. דיעזער אבער לייגגגט נאך אממער הארטגעקגגאגגד אונד וויל גיכטס איגגגעשטעהען, אפטערס בעפאללען איהן גראטטע אונרוהע אונד אופרעגגגג אונד ער גגדהט מיט דא-שען שרייטען אן זייגגס אדרעטטע אויף אונד אב. אלס איהן גגן דער קערקערמייסטער וועגגגן זייגער אגרוהיג בעפאגגטע, דא לייגגגטע דיעזער, יע אגג-רוהיג גגעזגגזגגן צו זיין. אבער איך דיעזגס לייגגגן גגעשאה מיט צטטעגרגדער שטגמגמע. בערגען זאג-טע, ער זיא אן דער נאכט פאן מיטטוואך אויף דאגגגערסטאג פרוה שלאפגן גגגאגגגגן, אבער דיא הויזלייטע זאגגגן, דאס נאך אום 11 אוהר נאכטס זיין ציממער בעלייכטעט ווארי. פערגגער ווייס מאן, דאס בערגען אס 1-טגן אפטיל אוס דעם דיעגס-טע דעם מאילאטה טרעטגן וואללטע, בערגען גג-שטאנד איך, דאס ער דען מאילאטה גיכט גגרגגג האטטע אונד דאס אוהן מאילאטה אפטערס אהר-פגגגגן וואללטע. בערגען בערהיפפעטע בוידער אויף דאס גגטטגגגדגגסטע, דאס ער זייט מאנאט דעם 26-טגן מערגג, מיט שפאנגא ניכט גגעשפאבען, אבער מערהערע צייגגגן זוגר דא. וועלכע אויסגא-גגגן, דאס דא גגדעהגן, וויא בערגען מיט שפאנגא דגגגסטאג, אם 27-טגן מערגג, אגגגע לגגגגגגע בע-שפרעכונג האטטע.— אונד דעהגן! אלס מאן דיא „אאגגגג אונד דיא זאכגגן דעם גגפפרוטטעטען שפאנ-גא דורכזוכטע, וואגגגדע אן שפאנגאס האפפער אין שרייבען פאן בערגען פארגגפגגדגן, וועלכעס קגגגן לייטעטע: „אאם הערגגגגגג

מעג-בלוט בעצוג העסטע. אבער איך גלויבע אנ-נעהמען צו קאָנגען, דאס איר גענדוהאָ אין פאַ-לעסטינא תלמוד-עקסעמפּלאַרע אים מאַנוסקריפּט (כתב יד) זיך פאַרפינדען, וועלכע דען ריטעללען געבריוך פאָן כריסטענ-בלוט אויסדריקליך בעצייכ-נען.' – איזט דאס ניכט איינע דרעהערייא אזנדער-גליכען: ראַהלינג געשטעהט דא זעלבער, דאס זיך אין דעם געדרוקטען תלמוד ניכט זיכערעס פאַר-פינדעט, וואס מאַן איזט דען געבריוך פאָן כריסטענ-בלוט דייטען קאָנגטע – אונד דאָך גלייבט ער, „אנגעהמען צו קאָנגען.' דאס זיך איר גענדוהאָ אים אָריענטע אונגעדרוקטע תלמוד-עקסעמפּלאַרע בע-פינדען, וועלכע יא דאַרויף דייטען.– וועגען איינער זאָלכען דרעהערייא קאָן מאַן ניכט פאַרפעסאַר ראַהלינג מיט רעכט אלס איינען עלענדען פערליס-דער ערקלערען.

• (ווי א „ע ד י ע נ ל אַ ש ע נ") מעלדעט, זינד דיא פריהערען אנגאבען פאָם שטאאטסאנוואַל-טע שייט איבער דיא אונגערעכטגעריכטען אין נור-עדיהאזא דאָך ריכטיג, ווענן איך הערר שייט דיא-זעלבען אין דען צייטונגען ניכט פערפאָלגטליכען לאסען וויל.

• (איזט אויך דאס „ע ר מ אַ ר-ד ע ט-ווערדען" ערבליך?) דאס „פאָלי-טישע פאָלקס-בלאַטט" מעלדעט: זעהר אינטערעס-סאנט איזט עס, דאס איך דער אורגראָסאַטער דעם עבען ערמאָרדעטען נעאָרן פאָן מאַיראַטה, נעמליך הערר אינגאַטע פאָן מאַיראַטה, עבענפאַלס איינעס נגייאַלטזאַמען טאָדעס שטאַרב; ער וואַרד פאָן זיינער דענערשאַפט ערמאָרדעט. נון איזט יא דער פערדאַכט אין שטאַרקער, דאס איך דער ענקעל, נעאָרן פאָן מאַיראַטה פאָן זיינעם ליב-הויסא-דען ערמאָרדעט וואַרד. דאס פאָן דען דענערן ערמאָרדעט-ווערדען שייט אלזאָ אין דיעזער אלטען מאַגנאַטען-פאַמיליע גלייכזאַם „ערבלך" צו זיין?

• (בערוב ונג איינעס ריכען ווד ע ן:) דעם „פעסטער לאָיד" ווירד איים מאַר-נשטא (בודאַפּעסט לאַמשאַט) בעריכטעט: אין דעם בענאַכבארטען דאָרפע בוסטרא-אַפאַלו וואָהנט איין ווישער נייגר-בעזיטצער, נאַמענס מאַרטאַן, אם 26-טען מעריץ, אין פריהער אבענד-שטונדע, דראַנגען 4 בעוואַפענטע מענגער אין זיין הויז אונד צוואַנגען דיא דענערשאַפט דורך דראָהונגען, דאס מאַן זיא אינס צימער דעס הויז-הערדען אינזאַמ-מע. הערר פאַרדעטען זיא פאָן דעם הויז-הערדען דיא אויסלעפערונג דעס פאָרהאַנדענען געלדעס.— דא הערר מאַרטאַן גאַנץ אַלליין וואַר אונד זיך אַ-בערצייגטע, דאס עדער וויידערשטאַנד פאַר איהן מיט גראָסער געפאַהר פערבונדען ווערע, צאַגערטע ער ניכט אונד אַבערגאַב דען ריבבערן אַלל זיין באַארגעלד אים בעטראַג פאָן 600 גולדען, אונד אַ-בערדיעס אויך נאָך אַלל זילבערנען אונד גאָלדע-גען שמוקזאַכען. דיא ריבבער ענטפערנטען זיך הויב-רוך גאַנץ בעפריעדיגט. אָדענ יעמאַנדעם אים הויז-זע ווייטער איין לייד צוגעפיגט צו האבען. דיא פאָ-ליצייא האט ביזהער קיינע שפור פאָן דיעזען ריבבערן ענטדעקען קאָנגען.

• (דער רויב-מאָרדער האטאַש ניכט פערהאַפטעט.) אין פאָרגער נום-מער האבען וויר אונד זאָ אויך אַללע הויפּטשטעד-טישען בלעטטער דיא מעלדונג געבראַכט, דאס דער רויב-מאָרדער האטאַש אין סאָ (ביא קאָמאָרן) פאָן איינעס שנאַדערס ערמאַנגט אונד פערהאַפטעט וואָרדע.—טהאַטזאַכע איזט עס, דאס איין זאָלכעס טעלעגראַמס ווירקליך ביא דער דיעזיגען אבער-שטאַדטהויפּטמאַנשאַפט איינטראַף. אַללין עס ער-וויזט זיך אַלס פאָללקאָמען ליגענהאַפט. עס האט נור יעמאַנד איין דיעזע וויצע אינזערע פּאָליצייא לעבעדיגע מאַכען וואָללען, ווייל עס דיעזער נור זעלטען גאַלינגט, איינען דורכגעגאַנגענען פערבריע-בער צו ערוויישען. דאס נייע בלאַטט „נעמזעטי אישאַג" שפּיכט זאָגאַר פאָלגענדע פערמוטונג איים: אַללער וואַרשיינליכקייט נאָך האָלט זיך האטאַש אין דער אימגעבונג פאָן סאָ אויף, וא ער רעכט הייטער אין דען טאָג הינגעלעבען הייפּטע. אים זיך אבער איבער אינזערע פּאָליצייא לוסטיג צו מאַכען, נאָך ער זעלבער איינע דעפעשע אין דיא פעסטער אבערשטאַרטהויפּטמאַנשאַפט אויף, דאס ער אין סאָ ערוויישט וואַרדע. ער דאַכטע זיך: „דיעזע דעפעשע ווירד אַללע פּאָליצי-לוישע אין איינע פייערדיגע בעוועגונג פערזעטצען; דיא בלעט-טער ווערדען מיינע ערפאָלגטע פערהאַפטונג איבער-אַללען פערקינדען, אונד דאס ווירד זיין, דאס מאַן דיא אונבערהאַלפענע פאָלייא פאָן בודא-עסטס אין אַללער וועלט אויסלאַכען ווערד!" — דאס איזט דיא אנזיכט דעס „נעמזעטי אישאַג", אונד אין דער טהאַט לאָסט זיך פאָן האטאַש אויך דיעזע פערכהויס ערוויישען!

דאס פערגיינגען דער הויטע אבער אין וויען נעגאַ-נגען לאַיט איזט אונס בז עוס שלוסען דעס בלאַטטס ניכט צוגעלאַסען, וועסהאַלב ווד דיעזעס עסס אין נעסטעס בלאַטטע פערפעגטליכען ווירד.

נעשעפטס-בעריכט.

פעסטער פריזע.

קאָרן 7.15 7.37 גולדען.

נעדרשע פּוסטער-וואַרע 7.15—7.30 גול. מאַלצ. וואַרע 8.— 8.75 גולד.

קוקורוזע 6.40—6.55 גולדען.

האַפער 6.15—6.70 גול.

רעפּס, אַלל פער אינוסט-פעסטעמבער 14½ —14.40 גולדען.

מעהל-פריזע (פער 100 קילאָגראַם זאַק, פרייא אַן פעסט): נו' 0: 19 גולד. 80 קר'. נו' 1: 19 גול. 30 קר', נו' 2: 18 גול. 80 קר', נו' 3: 18 גול. 30 קר' נו' 4: 17 גול. 60 קר', נו' 5: 15 גול. 80 קר', נו' 6: 15 גול — קר', נו' 7: 14 גולד.— קר', נו' 8: 12 גול. 40 קר', נו' 8½ 11 גולד. 20 קר', פייגע קליינע 4 גול. 75 קר', נראָבע קליינע 4 גולד. 20 קר.

ח י ל ז ע נ פ ר י כ ט ע: ערבסען אונגאַרישע 10. —12. גול. לינזען 10.—16. גול. ראָטע הירזע 6.60. הירזע בייען 10.75—11. נראָבע ווייסע באָהנען 9.50—9.60 גול., צווע-נעל 11.25—12 גול. לייגזאַמען —13. גול. האַנפזאַמען 13.50 גול. מאָהאַר 13 גול. קימעל 28—30. גול. וויקען 8—8.50 גול.— מאָהן נרויער —28 — 30 גול. בלוער 31 — 32 גול.

ש פ י ר י ט ו ס נייע מעטהאָדע אים קלייי נעען 30—32.25 גול. אלטע-מעטהאָדע 33.25—33.50 גולד. פער 10000 לישער פערצענט. —

ש י ל ו וו אַ ו ו י ן פער העקטאָליטער 38—42 גולד. אלטער פרימיער 50—80 גולד. יע נאָך קוואַליטעט.—

ע ר ד-ע פ פ ע ל פער 100 קילאָגראַמס צו 2.60 —2.80 גולדען.

צ ו ו ע ט ש ק ע ן. באָסנישע מיט פאָס — גולד.— סערבישע מיט זאק 25.00—26.60 גולד.

ר י ב אַ ל ראַפּפעלט - ראַפּפּעריטעס —44. גולד. פער 100 קילאָגראַמס.

ר ע פ פ-ק ו נ ק ע ן 5.50 גול.

א ו נ ש ל י ט ט (חלב) 51.—52. גולד.

פ ע ט ר אַ ל אַ ע ר ס 25.—2.75 גולד.

ש אַ פ-פ ע ל ל אַ ן פאַרינער וואָכע וואַרדען 15000 ששיק פערשיעדענע נאַטונגען פערקויפט. אונד צוואַר דייטשוואַללינע 2.60—3.80 גול. פער פאָאַר. באַטשקער אונד באַנאַטער 140—155 גול. סערבישע 135—145 גולד. טרקישע אונד מאַצעדאָנישע 38—39 גולד. קראָאַטישע אונד באָסנישע 40—42 גולדען. פער 56 קילאָ. — (אַללער פער 2 פערצענט)

ל אַ מ פ-פ ע ל ל ע. באַטשקער אונד באַנאַטער צו 85—100 גול. וועבענבריינער 85.—88. גולד. פער 102 ששיק.

ח י ט ע. ווייץ נאַטירע: פער 100 ק' אונגאַרישע קוה-הויטע 104—108 גול. אָבסענהויטע טראָקענע 108—112 גול. באַנאַטער 10.50—11.50 גול.— אַלב-פעללע אָהנע קאָפּפּ 225—228. מיט קאָפּפּען 210—215 גול. פער 100 קילאָ.

ד ע ד ע ר נעשעפט. ק ו פ-הויטע 8 — 9-קילאָ 205—225 גולד. איינמאַל פערזעטצט טערצען מאַן 12—16 קילאָ 164—166 גולד. צווייטמאַל פערזעטצט טערצען 17—18 קילאָ 162—164 גולד. דרייטאַל פערזעטצט טערצען 19—22 קילאָ 162—163 גולד.

ק אַ ל ב ד ע ר, בריינע 9—12-קילאָ 420—460 גולדען. נעגערבסע 6—9-קילאָ 355—375 גולדען פער 100 קילאָ.

ש אַ פ ו וו אַ ל ל ע. אין פאַרינער וואָכע וואַר דאס נעשעפט שוואַך.— עס וואַרדען נור 100 מעטערצענטנער באַשטקער-איינשיטען 62—64 גולד. פערקויפט.

לאַטטע-ציעהונג פאָם 31. מעריץ 1883.

אַ פ ען	49	53	44	71	77
ל י נ ץ	37	36	12	55	68
טריעסט	39	71	69	81	57

פערפאַנטוואָרטליכער רעדאַקטער: מאַר בורלי ריס.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאַבעללע.

פ ר י כ ט ע ווייצען	קילאָגראַם פער העקטאָליטער	פער 100 קילאָגראַם
נאַרד-אונגאַרישער	75	
„	76	
„	77	9.55 — 9.60
„	78	9.65 — 9.70
„	79	9.75 — 9.80
„	80	9.85 — 9.90
„	81	9.95 — 10.—
פעסטער-נאַרדען	75	
„	76	
„	77	9.95 — 10.—
„	78	10.05 — 10.15
„	79	10.20 — 10.30
„	80	10.35 — 10.40
„	81	10.45 — 10.50
מהרען	75	
„	76	
„	77	10.— — 10.05
„	78	10.10 — 10.20
„	79	10.25 — 10.35
„	80	10.40 — 10.45
„	81	10.50 — 10.55
וויסענבורגער	76	
„	77	9.95 — 10.—
„	78	10.05 — 10.15
„	79	10.20 — 10.30
„	80	10.35 — 10.40
„	81	10.45 — 10.50

פ ר י כ ט ע	קילאָגראַם פער העקטאָליטער	פער 100 קילאָגראַם
קאָרן	70	7.40 — 7.10
נעדרשע מאַלץ	52	
„ פּוסטער	62	7.30 — 7.05
האַפער	40	6.70 — 6.30
קוקורוזע מאַנאַטער	75	6.45 — 6.55
אורעע	73	6.45 — 6.40
הירזע	—	6.— — 6.60

אונגאַרישער	ווייצען	9.72
	„	—.—
	„	—.—
	„	—.—
	קוקורוזע	—.—
	נעדרשע	6.50
	האַפער	—.—
	„	—.—
	רעפּס	—.—

באַללען-פּרייז	נעמזעי	19.80
	„ 1	19.30
	„ 2	18.80
	„ 3	18.30
	„ 4	17.60
	„ 5	15.80
	„ 6	15.—
	„ 7	14.—
	„	12.40
	„ 8½	11.20
דער באַללען צו 100 קילאָגראַם מיט זאַק		
שפּיריטוס: אלטע מעטהאָדע פערהעפּט		32.50
	נייע „	31.25

ווין-טאַבעללע פאָם 31 מעריץ

ל ו ז ע.	קר.	פל.
ווינער-מיינ	—	100
דיאַסטאַ	5	66
עסטערהאַזי-אונגאַרישע 8 גולדען גולד.		
שטק (20 פראַנק)	9	47
נאַפּאָלעאָנדאָר	9	47
דוקאַטען-נעטץ	58	50
20 מאַרק-שטיקע	11	70
פאַסטי-ריבבל	1	18
לאָזע.		
1854-ער 4-פּרעצענטיגע שאַאַפהוס-לאָזע	119	25
1860-ער „	131	—
דעמבע „	137	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	167	—
דעמבע „ 50	167	—
באַדע רוטענקרייץ	37	—
פּרעקזלאָזע	27	—
קרעדיט-לאָזע	171	—
באַלאַי-לאָזע צו 40 גולדען	38	—
לאָטעריאַנלייהע פּס-פאַרטע-לאָזע	108	—
אונגאַרישע לאָזע	22	—
רעגלעוויטש לאָזע צו 10 גולדען	20	—
קראַאַטישע לאָזע „ 20	19	—
אַסטער לאָזע „ 40	38	—
מאַלטי לאָזע „ 40	36	—
יערוזאַלעם לאָזע „ 10	20	—
מאַלם לאָזע „ 10	53	—
וואַלצבורגער לאָזע „ 20	22	—
פּס.-נעמאַאַס לאָזע „ 40	46	—

ל ו ז ע.	קר.	פל.
וואַלענשטיין לאָזע צו 20 גולדען	—	24
פּרינסער לאָזע „ 100 „	—	127
דעמבע „ 50 „	—	63
וואַלדשטיין-לאָזע „ 20 „	—	27
גראַף שטראַהעמבערג-לאָזע „ 20 „	—	37
אונגאַרישע-סיעבענבירגען צו 100 גולד	—	116
פּרעזע-פּאַאַר-לאָזע „ 40 „	109	80
וולפּנער-לאָזע „	—	123
ווערטה-פּאַפּיערע		
אונגאַרישע גאָלדרענטע 6%	120	30
דעמבע צו 4 פּרעצענט	88	77
אונגאַרישע פּאַפּיער-רענטע	87	—
אונגאַרישע גרונדענטלאַסטונגען	98	80
פּרעמיע-אַנלעהע	78	—
דונענבערגער	58	—
גאַליציער	97	—
בוקאָווינער	98	—
אונגאַרישע אייזענבאַהן-אַקטיען	136	—
וויענער-קרעדיט-אַקטיען-אַנלעהע	97	50
פּאַנאַרישע דער אונגאַרישען באַנק-אַקטיען		
דרייסיג צו 5 אייזענבאַהן פּריאָרעטעטען	101	—
דער אונגאַרישען באַנקאַקטען באַנק צו		
5½ פּרעצענט	102	75
דער אונגאַרישען אַלגעמיינען באַנק-אַקטיען		
דרייסיג-אַכטעל צו 5 אייזענבאַהן	98	50
פּרעצענט	—	89
דער נאַדריאַטישען	159	—

Eigenthümer und verantwortlicher Redakteur: M. REIS.

Budapest, 1883. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

אײַרען „אנטראַנ" שטעללען ווירד. אָב דײַ״ן פֿער־האַפֿטעטן אַבערהײַפּ אין דען אנקלאַנג־שטאַנד צו פֿערזעטצען זײַנד. ווען עס אַבערהײַפּ צו אײַנער שלום־פֿערהאַנדלונג קאָממט, זאָ דורפֿט דײַן ענדע מאַ׳ שטאַטפֿינדען.

(אַ ו״ך אַ״ן ע״ה ע־ה״ג ד״ע ר״נ״ס.)

אײַם שטרײַשעוו ווירד דעם „ווענער טאַנ־בלאַטט" פֿאלגענדעס געשרײַבען: דער זאָהן אײַנעס הײַזיגען ייִדען ייִדשען געלעהרטען אונד פֿרומען קײַ־מאַנעס מאַכטע אין געשעפֿטס־אַנגעלעגענהײַטען אײַנע רײַזע נאָך בערדײַשעוו. דײַ״ן געשעפֿטע האָט ער דער וואָהל נײַכט אם בעסטען אבגעוואַרטעט. דאַס־אײַנע אײַנע אײַנע־מעהר אײַנען גראַנען געלעגענהײַט געפֿעלליגט, דאָס־אײַר אבער געוואַנן ער דאָ דײַ״ן ליעבע דער שאַנען מאַכטער אײַנעס זעהר אײַנען געלעהרטען. ווערענד ער דאָ נעמלך מיט דײַזעס געלעהרטען אין דאַבנײַשען אנגעלעגענהײַטען רײַסײַטרײַטע פֿערלעבטע זײַ״ן אין אײַנען דײַ״ן מאַכטער דעם לעטצטען אונד ער ערוועדערטע אײַ״ן אײַנען ליעבע, אײַ״ן ער דאָ נאָך שטרײַשעוו נאָך הײַזע קאָם אונד דעם פֿאַטער דאָס ערגעבנעס זײַנער רײַזע מיט־טהײַלטע, דאָ וואָר דײַזעס דײַ״ן מיטטהײַלונג נאָטהײַלדיג אינאַנגענעם; דען ערסטענס, דאַטטע דער זאָהן אם געשעפֿטע פֿיעל אײַנגעבעסט, אונד צײַטטענס וואָללטע ער דײַ״ן מאַכטער אײַנעס אײַנען מאַנגעס הײַראַטהען, טראָטצדעם ער שאָן זײַט זײַנער געבורט דער מאַכטער אײַנעס זעהר ייִדען מאַנגעס אן ווילל־פֿאַלסקי פֿערשפּראָכען וואָר. אלס נעמלך דער פֿאַטער פֿאַר 18 יאָהרען בײַ״ם זײַנען ייִדען געשעפֿטס־פֿרײַנד אן ווילל־פֿאַלסקי וואָר, אונד אײַם דײַ״ן ענטבײַנונג זײַנער פֿרײַ״ן פֿאַן אײַנעס קנאַבען מיטטהײַלטע, דאָ זאָגטע פֿרײַ״ן דײַזער: „אײַך מיר קאָממט אײַן האַלבער מיר טוט!" — מײַן זײַנ דאָס אן דערמזעלבען טאָגע, אן ווערלעם דײַנע פֿרײַ״ן אנגעגרען וואָר, אין מערכען געהאַבט!" — אונד דײַ״ן בײַדען געשעפֿטס־פֿרײַנד פֿערפֿאַלכטעטען זײַ״ך גגענגזײַטיג, אײַהרע קינדער מיט אײַנאַנדער צו פֿערהײַראַטען. — אלס דער זאָהן גראַטער געוואָרען, פֿאָהר דער פֿאַטער מיט אײַם אָפּ נאָך ווילל־פֿאַלסקי, דאַמיט ער דאָרט דײַ״ן אַנדערען אײַנעס געשעפֿטס־פֿרײַנדעס קענגען לערנען, אבער דײַ״ן דאָס שאָן זײַ״ן צו זײַן פֿפֿלעגט. וואָללטע דער ייִנגע פֿאַן דעם מערכען, ווערבעס אײַם שאָן זײַ״ט דער געבורט געוויסערמאַסען אײַגענבערדעס וואָרדען, נײַכט ווײַסען, קײַנען דאָס עבענפֿאַללס צו זײַן פֿפֿלעגטע, דער 18־יאָהריגע יאָ״ן ערקלערטע ווענען פֿאַטער: „געטוועדער אײַך דײַ״ן אַטע דאָס בערדײַשעוער מערכען אײַער אײַ״ן הײַראַטע נאָך נײַכט" דעם פֿאַטער טראָט דאָס זעהר ווערטע; וואָר ער דאָך געלעהרט אונד פֿרומם אונד דײַנער צו דײַנען) דוא האַטטעסט דאָך אונרעכט. אלס דוא אײַנסט אונזערען עהרווירדיגען ניסטלײַכען פֿאַן דער קאַנצעל הינגעטרעטען־פֿען אונד ועלכעס געפֿרעגט. אין ניסטלײַכער אײַם דאָך שטאַם נאָטען אונדערעס אלס אין געוואָהנלײַכער ווערדיגער מענשען!"

„אלאָ מײַנע הערען! (אנטע דער ניסטלײַכע) קאָמטען ווא מיט מיר. אײַך ווילל ווא אבגעאַלל הינגזאָרגען, אײַם ווא צו אבגערעכענען. דאַס אין הער דוא טײַלל געוויסען ווער."

געגען־אַל הערזאָן ווער דער ערסטע, דער דעם ניסטלײַכען פֿאָלגט. ער צאָג זײַן שוועס אונד ריף אײַם: „אונד ווערען אײַך זאָ פֿיעלע פֿרײַנד אין דרעסדען, שלאָסטע, ווא האַבען אײַך מײַנעס קאָפּפּ, זאָ ווילל אײַך ווא דאָך בײַ״ם דרעער געלעגענהײַט אין אײַהרען פֿערבאַרגנטסטען שאַנען אנגערײַסען."

נון גינג אײַך דער בײַרגערמײַסטער מיט, דער זײַך אין דער געוועלשאַפֿט אײַנעס ניסטלײַכען אונד אײַנעס געגאָלאָס מיט געקוקטעס שוועגט פֿיעל וכערער פֿרײַלעס — אונד זאָ גינגען דײַ״ם דאָס אנגערען דער־נערען בעגלײַטטעס, אום דאַס שלאָס דורכצוזוכען."

אײַך אבערסט עוועראַרד וואָללטע מײַנעהען, אבער בלעשוואָן הײַלט אײַהן צוריק. בלעשוואָן געשרײַבט זײַך געמלך מיטצוגעהען, געשרײַבט זײַך אבער אײַך נײַכט מיט דעם אלגעמײַנען צוריקבלײַבען.

„אום הימעלס ווילען, וואָס וואָללט אײַהר דען! (אנטע עוועראַרד) אײַך זאָה אײַך עשוואָס פֿאָן ניסטער־עשײַנונגען — אבער דאַס מיט זײַך באַלד אײַסקלערען; אבער אײַהר זײַט דא האַלב פֿאָלל פֿאָר פֿורכט, מאַן קאָנן קײַן פֿערגנעגען וואָס פֿאָן אײַך הערײַנבעקאָממען. מאַן וואָללטע דאָך גלײַבען, אײַהר ווערט הער אללע פֿערדיקט געוואָרדען."

„עס אײַס אײַך צום פֿערדיקט ווערדען! (אנטע דעסבאָראָ) נעסטערן אום מיטטערנאַכט ערוואַך זײַך אין פֿינסטערלײַכער שטונד אום דאַס שלאָס; עס זײַנטע אונד בײַנטע פֿינסטערלײַך; אײַך האַבט דאַס קרײַשען פֿאָן שטײַנען אונד נאַכטאַרטען — אונד אלס אײַך דאַס אָבגעזאָגען וואָנען, ערבלײַקטע אײַך פֿאָר מיר אײַנע פֿינסטערלײַכע נאַכטאײַלע. דערנאָך אײַנען ווא בײַגגענדע קאָללען גלײַהנען, בײַא ערדעס ווערטשאָפּ ערוואַך ווא דוא פֿינגער אונד קרײַשטע לײַס. עס קאָם מיר אײַך פֿאָר, אלס אָב ווא אײַך אײַנעס נאָכען ווילדען שוועגע ייִשען ווערדע; אײַך שלאָפֿ ווערדער דאַס אײַנע, אונד דא קאָם עס מיר פֿאָר, אלס ווערע אײַך, דײַך אללע נעכטע אָפּפּנען, דוא אײַ״ך דעם שלאָסטפֿעל."

דע פֿאָן אונערען שוועגטערן אומגעבראַכטען אין אײַהרען מאָרגען־נעוועדען אויפֿשטאַנען, דוא אײַנלײַכטער בלעשטען אום אײַס דונקעלן הען אונד הער: פֿלאָטצלײַך וואָרדען דער נאַנצע הימעל רעאָט ווא אײַן פֿײַער; שטײַגערד אונד שוועגערד הערקען קאָמען אײַך ווילדען שוועגען הערגאַנג. ייִשען; גלײַכצײַטיג פֿערנאַהם אײַך אײַן בעללען פֿאָן 1000 הונדען. — פֿלאָטצלײַך הערשט אײַך אײַן טיפֿלײַשעס לאַכען, דאַס מיר דורך דוא זעעלע גינג; אײַך וואָרדען פֿרײַפֿפֿען, פֿאָם בעפֿעל הינטענגשלײַדערטס אונד מיט דעם קאָפּפּ נאָך אונטען אונד מיט דען פֿיסען נאָך אָבען נעשטעללט."

„ווא ווערדען נעכטסבײַא פֿיעל נעשטרונקען האַבען! (אנטע עוועראַרד) אלל דאַס וואָר פֿיעללײַכט דאַס ווערק אײַהרער עהרהיצטען אַנטאַטיע."

„ניין! (אנטע בלעשוואָן) אײַך האַבטע דעסבאָראָ שרײַען, אײַך שפּראַנג הערבײַא, אונד ער שטאַנד ווא אײַן קאַמאַראַד מיט דעם קאָפּפּ נאָך אונטען אונד דען פֿיסען נאָך אָבען, אײַך גלײַכע דאָך ווער נײַכט אן ניסטער, אבער אײַך פֿערטעטעט, דײַא „אַלקאָהאָלטיסען" שרײַבען דא מיט אונס אײַן מײַלשעס שפּעל, ווערמאַלט אײַך אײַך דײַא פֿלוגס ערגרײַפֿפֿען."

„דא הערטען ווא עהער מיט דעם שוועגטע דרײַנ־הײַען וואָללען!" (אנטע עוועראַרד)

„ווא ווא ווערטען, האַט מאַן מיר ווא ייִנגער שלאָפֿ, אײַן דער אײַך מיך פֿרײַטוואָס צוגעטע, דאַס דײַ״ן אנגען אײַנעס שוועגטעס פֿערבאָטען."

אײַן לוטטער דאָנגערשלאָג ערשטטערטע ייִנגע דאַס שלאָס בלעשוואָן ווארף זײַך וואָפֿט אײַך דײַא קײַנע־אונד בעטעטע צו נאָטט.

„דא מיס אײַנע לוסט מיט אום שפּעלע זײַן!" דעף אבערסט עוועראַרד אום.— עוועראַרד נאָהם אײַן לוסט אין דײַא רעכטע האַנד אונד שוועגט אונד שרײַבע צום צוטטער הינטען —

דרײַסען דאַנטע ער נאָך דײַא פֿערצוויפֿלונגס־ייִנגע דעם צוויקגלאַסטענען בלעשוואָן. — עוועראַרד, דער אללע נעגענדען דעם שלאָסטס פֿאָן ווייטער ייִנגער הער נעגוויא קאָנטע, פֿאַסטע גון דען עגטשלוס, אין דאַס צוויטטע שטאָקווערקס נעגוויא צו אונטערזוכען. —

(פֿאָרטזעצונג פֿאָלגט.)

ווארטען אונד אונטערגאַנג דײַא פֿעדער אום דער האַנד אונד זאַגטע מיט בעבענדער שטטמטע: „עס מוטט מיר וואָהל זעהר ווערהע, אבער דוא „צוואה" דעם ר׳ יהודה החסיד זכותי יגן עלינו מיט אונס הײַלע זײַן. מײַנע קינדער! פֿאָלגען ווער דײַזעס געבאָטע! אום דער זאַכע קאָנן לײַדער ניכטס ווערדען!" — מיט גע־בראָכענעס הערצען פֿיהר דער זאָהן זאַמטע זײַ״נעס פֿאַטער אונדפֿערבטעטער דינגע נאָך הײַזע אונד אײַך דער מוטטער אין שטרײַשעוו טראַט עס עס זעהר ווערהע, דאַס אײַהר נאָטע אין הינדערנס צור גלײַכלײַכען עהע דעם זאָהנעס בילדע! — אײַ־נעס מאַנעס בעקאָם דער ייִנגע מאַן אין שטרײַשעוו אײַנען בײַרעף אום בערדײַשעוו, דאַס ער זאָפֿאָרט דאַהין קאָממען מאַנע, דא דאַס מערכען זעהר גע־פֿעהרלײַך קראַנק דאַרנידער לײַגען אונד פֿאָר דעם מאָרע אײַהן נאָך זעהען מאַכטע. דער ייִנגע מאַן, ווע־בער פֿאַטע אונדפֿערבטעטער דינגע נאָך הײַזע אונד אײַך דער מוטטער אין שטרײַשעוו טראַט עס עס זעהר ווערהע, דאַס אײַהר נאָטע אין הינדערנס מאַנע אין דער צור גלײַכלײַכען עהע דעם זאָהנעס בילדע! — אײַ־נעס מאַנעס בעקאָם דער ייִנגע מאַן אין שטרײַשעוו אײַנען בײַרעף אום בערדײַשעוו, דאַס ער זאָפֿאָרט דאַהין קאָממען מאַנע, דא דאַס מערכען זעהר גע־פֿעהרלײַך קראַנק דאַרנידער לײַגען אונד פֿאָר דעם מאָרע אײַהן נאָך זעהען מאַכטע. דער ייִנגע מאַן, ווע־בער פֿאַטע אונדפֿערבטעטער דינגע נאָך הײַזע אונד אײַך דער מוטטער אין שטרײַשעוו טראַט עס עס זעהר ווערהע, דאַס אײַהר נאָטע אין הינדערנס מאַנע אין דער אונד אונד זאַגטע מיט בעבענדער שטטמטע: „עס מוטט מיר וואָהל זעהר ווערהע, אבער דוא „צוואה" דעם ר׳ יהודה החסיד זכותי יגן עלינו מיט אונס הײַלע זײַן. מײַנע קינדער! פֿאָלגען ווער דײַזעס געבאָטע! אום דער זאַכע קאָנן לײַדער ניכטס ווערדען!" — מיט גע־בראָכענעס הערצען פֿיהר דער זאָהן זאַמטע זײַ״נעס פֿאַטער אונדפֿערבטעטער דינגע נאָך הײַזע אונד אײַך דער מוטטער אין שטרײַשעוו טראַט עס עס זעהר ווערהע, דאַס אײַהר נאָטע אין הינדערנס מאַנע אין דער אונד אונד זאַגטע מיט בעבענדער שטטמטע: „עס מוטט מיר וואָהל זעהר ווערהע, אבער דוא „צוואה" דעם ר׳ יהודה החסיד זכותי יגן עלינו מיט אונס הײַלע זײַן. מײַנע קינדער! פֿאָלגען ווער דײַזעס געבאָטע! אום דער זאַכע קאָנן לײַדער ניכטס ווערדען!" — מיט גע־בראָכענעס הערצען פֿיהר דער זאָהן זאַמטע זײַ״נעס פֿאַטער אונדפֿערבטעטער דינגע נאָך הײַזע אונד אײַך דער מוטטער אין שטרײַשעוו טראַט עס עס זעהר ווערהע, דאַס אײַהר נאָטע אין הינדערנס מאַנע אין דער אונד אונד זאַגטע מיט בעבענדער שטטמטע: „עס מוטט מיר וואָהל זעהר ווערהע, אבער דוא „צוואה" דעם ר׳ יהודה החסיד זכותי יגן עלינו מיט אונס הײַלע זײַן. מײַנע קינדער! פֿאָלגען ווער דײַזעס געבאָטע!

(אַ ו״ך אַ״ן ע״ה ע־ה״ג ד״ע ר״נ״ס.)

אײַם שטרײַשעוו ווירד דעם „ווענער טאַנ־בלאַטט" פֿאָלגענדעס געשרײַבען: דער זאָהן אײַנעס הײַזיגען ייִדען ייִדשען געלעהרטען אונד פֿרומען קײַ־מאַנעס מאַכטע אין געשעפֿטס־אַנגעלעגענהײַטען אײַנע רײַזע נאָך בערדײַשעוו. דײַ״ן געשעפֿטע האָט ער דער וואָהל נײַכט אם בעסטען אבגעוואַרטעט. דאַס־אײַנע אײַנע־מעהר אײַנען געלעגענהײַט געפֿעלליגט, דאַס־אײַר אבער געוואַנן ער דאָ דײַ״ן ליעבע דער שאַנען מאַכטער אײַנעס זעהר אײַנען געלעהרטען. ווערענד ער דאָ נעמלך מיט דײַזעס געלעהרטען אין דאַבנײַשען אנגעלעגענהײַטען רײַסײַטרײַטע פֿערלעבטע זײַ״ך אין אײַנען דײַ״ן מאַכטער דעם לעטצטען אונד ער ערוועדערטע אײַ״ך אײַהרע ליעבע, אײַ״ן ער דאָ נאָך שטרײַשעוו נאָך הײַזע קאָם אונד דעם פֿאַטער דאָס ערגעבנעס זײַנער רײַזע מיטטהײַלטע, דאָ וואָר דײַזעס דײַ״ן מיטטהײַלונג נאָטהײַלדיג אינאַנגענעם; דען ערסטענס, דאַטטע דער זאָהן אם געשעפֿטע פֿיעל אײַנגעבעסט, אונד צײַטטענס וואָללטע ער דײַ״ן מאַכטער אײַנעס אײַנען מאַנגעס הײַראַטהען, טראָטצדעם ער שאָן זײַט זײַנער געבורט דער מאַכטער אײַנעס זעהר ייִדען מאַנגעס הײַראַטהען אן ווילל־פֿאַלסקי פֿערשפּראָכען אונד אין ווילל־פֿאַלסקי וואָר, אונד אײַם דײַ״ן ענטבײַנונג זײַנער פֿרײַ״ן פֿאַן אײַנעס קנאַבען מיטטהײַלטע, דאָ זאָגטע פֿרײַ״ן דײַזער: „אײַך מיר קאָממט אײַן האַלבער מיר טוט!" — מײַן זײַנ דאָס אן דערמזעלבען טאָגע, אן ווערלעם דײַנע פֿרײַ״ן אנגעגרען וואָר, אין מערכען געהאַבט!" — אונד דײַ״ן בײַדען געשעפֿטס־פֿרײַנד פֿערפֿאַלכטעטען זײַ״ך גגענגזײַטיג, אײַהרע קינדער מיט אײַנאַנדער צו פֿערהײַראַטען. — אלס דער זאָהן גראַטער געוואָרען, פֿאָהר דער פֿאַטער מיט אײַם אָפּ נאָך ווילל־פֿאַלסקי, דאַמיט ער דאָרט דײַ״ן אַנדערען אײַנעס געשעפֿטס־פֿרײַנדעס קענגען לערנען, אבער דײַ״ן דאָס שאָן זײַ״ן צו זײַן פֿפֿלעגט. וואָללטע דער ייִנגע פֿאַן דעם מערכען, ווערבעס אײַם שאָן זײַ״ט דער געבורט געוויסערמאַסען אײַגענבערדעס וואָרדען, נײַכט ווײַסען, קײַנען דאָס עבענפֿאַללס צו זײַן פֿפֿלעגטע, דער 18־יאָהריגע יאָ״ן ערקלערטע ווענען פֿאַטער: „געטוועדער אײַך דײַ״ן אַטע דאָס בערדײַשעוער מערכען אײַער אײַ״ן הײַראַטע נאָך נײַכט" דעם פֿאַטער טראָט דאָס זעהר ווערהע; וואָר ער דאָך געלעהרט אונד פֿרומם אונד דײַנער צו דײַנען) דוא האַטטעסט דאָך אונרעכט. אלס דוא אײַנסט אונזערען עהרווירדיגען ניסטלײַכען פֿאַן דער קאַנצעל הינגעטרעטען־פֿען אונד ועלכעס געפֿרעגט. אין ניסטלײַכער אײַם דאָך שטאַם נאָטען אונדערעס אלס אין געוואָהנלײַכער ווערדיגער מענשען!"

„אלאָ מײַנע הערען! (אנטע דער ניסטלײַכע) קאָמטען ווא מיט מיר. אײַך ווילל ווא אבגעאַלל הינגזאָרגען, אײַם ווא צו אבגערעכענען. דאַס אין הער דוא טײַלל געוויסען ווער."

געגען־אַל הערזאָן ווער דער ערסטע, דער דעם ניסטלײַכען פֿאָלגט. ער צאָג זײַן שוועגט אונד ריף אײַם: „אונד ווערען אײַך זאָ פֿיעלע פֿרײַנד אין דרעסדען שלאָסטע, ווא האַבען אײַך מײַנעס קאָפּפּ, זאָ ווילל אײַך ווא דאָך בײַא דרעער געלעגענהײַט אין אײַהרען פֿערבאַרגנטסטען שאַנען אנגערײַסען."

נון גינג אײַך דער בײַרגערמײַסטער מיט, דער זײַך אין דער געוועלשאַפֿט אײַנעס ניסטלײַכען אונד אײַנעס געגאָלאָס מיט געקוקטעס שוועגט פֿיעל וכערער פֿרײַלעס — אונד זאָ גינגען דײַ״ם דאָס אנגערען דער־נערען בעגלײַטטעס, אום דאַס שלאָס בלעשוואָן הײַלט אײַהן צוריק. בלעשוואָן געשרײַבט זײַך געמלך מיטצוגעהען, געשרײַבט זײַך אבער אײַך נײַכט מיט דעם אלגעמײַנען צוריקבלײַבען.

„אום הימעלס ווילען, וואָס וואָללט אײַהר דען! (אנטע עוועראַרד) אײַך זאָה אײַך עשוואָס פֿאָן ניסטער־עשײַנונגען — אבער דאַס מיט זײַך באַלד אײַסקלערען; אבער אײַהר זײַט דא האַלב פֿאָלל פֿאָר פֿורכט, מאַן קאָנן קײַן פֿערגנעגען וואָס פֿאָן אײַך הערײַנבעקאָממען. מאַן וואָללטע דאָך גלײַבען, אײַהר ווערהע דער אללע פֿער־דיקט געוואָרדען."

„עס אײַס אײַך צום פֿערדיקט ווערדען! (אנטע דעסבאָראָ) נעסטערן אום מיטטערנאַכט ערוואַך זײַך אין פֿינסטערלײַכער שטונד אום דאַס שלאָס; עס זײַנטע אונד בײַנטע פֿינסטערלײַך; אײַך האַבט דאַס קרײַשען פֿאָן שטײַנען אונד נאַכטאַרטען — אונד אלס אײַך דאַס אָבגעזאָגען וואָנען, ערבלײַקטע אײַך פֿאָר מיר אײַנע פֿינסטערלײַכע נאַכטאײַלע. דערנאָך אײַנען ווא בײַגגענדע קאָללען גלײַהנען, בײַא ערדעס ווערטשאָפּ ערוואַך ווא דוא פֿינגער אונד קרײַשטע לײַס. עס קאָם מיר אײַך פֿאָר, אלס אָב ווא אײַך אײַנעס נאָכען ווילדען שוועגע ייִשען ווערדע; אײַך שלאָפֿ ווערדער דאַס אײַנע, אונד דא קאָם עס מיר פֿאָר, אלס ווערע אײַך, דײַך אללע נעכטע אָפּפּנען, דוא אײַ״ך דעם שלאָסטפֿעל."

דע פֿאָן אונערען שוועגטערן אומגעבראַכטען אין אײַהרען מאָרגען־נעוועדען אויפֿשטאַנען, דוא אײַנלײַכטער בלעשטען אום אײַס דונקעלן הען אונד הער: פֿלאָטצלײַך וואָרדען דער נאַנצע הימעל רעאָט ווא אײַן פֿײַער; שטײַגערד אונד שוועגערד הערקען קאָמען אײַך ווילדען שוועגען הערגאַנג. ייִשען; גלײַכצײַטיג פֿערנאַהם אײַך אײַן בעללען פֿאָן 1000 הונדען. — פֿלאָטצלײַך הערשט אײַך אײַן טיפֿלײַשעס לאַכען, דאַס מיר דורך דוא זעעלע גינג; אײַך וואָרדען פֿרײַפֿפֿען, פֿאָם בעפֿעל הינטענגשלײַדערטס אונד מיט דעם קאָפּפּ נאָך אונטען אונד מיט דען פֿיסען נאָך אָבען נעשטעללט."

„ווא ווערדען נעכטסבײַא פֿיעל נעשטרונקען האַבען! (אנטע עוועראַרד) אלל דאַס וואָר פֿיעללײַכט דאַס ווערק אײַהרער עהרהיצטען אַנטאַטיע."

„ניין! (אנטע בלעשוואָן) אײַך האַבטע דעסבאָראָ שרײַען, אײַך שפּראַנג הערבײַא, אונד ער שטאַנד ווא אײַן קאַמאַראַד מיט דעם קאָפּפּ נאָך אונטען אונד דען פֿיסען נאָך אָבען, אײַך גלײַכע דאָך ווער נײַכט אן ניסטער, אבער אײַך פֿערטעטעט, דײַא „אַלקאָהאָלטיסען" שרײַבען דא מיט אונס אײַן מײַלשעס שפּעל, ווערמאַלט אײַך אײַך דײַא פֿלוגס ערגרײַפֿפֿען."

„דא הערטען ווא עהער מיט דעם שוועגטע דרײַנ־הײַען וואָללען!" (אנטע עוועראַרד)

„ווא ווא ווערטען, האַט מאַן מיר ווא ייִנגער שלאָפֿ, אײַן דער אײַך מיך פֿרײַטוואָס צוגעטע, דאַס דײַ״ן אנגען אײַנעס שוועגטעס פֿערבאָטען."

אײַן לוטטער דאָנגערשלאָג ערשטטערטע ייִנגע דאַס שלאָס בלעשוואָן ווארף זײַך וואָפֿט אײַך דײַא קײַנע־אונד בעטעטע צו נאָטט.

„דא מיס אײַנע לוסט מיט אום שפּעלע זײַן!" דעף אבערסט עוועראַרד אום.— עוועראַרד נאָהם אײַן לוסט אין דײַא רעכטע האַנד אונד שוועגט אונד שרײַבע צום צוטטער הינטען —

דרײַסען דאַנטע ער נאָך דײַא פֿערצוויפֿלונגס־ייִנגע דעם צוויקגלאַסטענען בלעשוואָן. — עוועראַרד, דער אללע נעגענדען דעם שלאָסטס פֿאָן ווייטער ייִנגער הער נעגוויא קאָנטע, פֿאָסטע גון דען עגטשלוס, אין דאַס צוויטטע שטאָקווערקס נעגוויא צו אונטערזוכען. —

(פֿאָרטזעצונג פֿאָלגט.)

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (ריא ערמאָרדונג דעם גראָפּ-פאָטערס מאילאָטה׳ס.) ווי האבען אין פאָריגער נוממער דיא מעלדונג געבראַכט, דאס איך דער גראָפּפאָטער דעם הערען נעאָרנ פאָן מאילאָטה פאָן איינעם זייגער דיענער ערמאָרדעט וואָרדען. „פעשטי הילאָפ“ טהילט איבער דיעזען פאָלל פאָלגענדע אינטערעסאנטען איינצעלהייטען מיט: הערר אינגאין פאָן מאילאָטה וואָהנטע איך זייגעם נוטע אים נעאָגראדער קאָמיטאָטע. ווהרענד דעם זאָממערס שליעף ער גייאָהנליך נאָכ אללין אין זייגעם לייפּטיגע נאָרטעגו-הייזכען, — איינעם אבענדס זאָס ער אים קרייזע זייגער פאָמליע בים נאכטמאהלע אונד וואר דעכט הייטערען מוטהען, גענען 10 אוהר ערהאב ער זיך פאָם טישע, אים זיך צור רוהע צו בעגעבען. זייגע הייזלייטע בעגלייטע-טען אוהן ביז צור טהירע דעם נאָרטעגו-הייזכענס. וואָרויף דיא אוהם „גוטע נאכט“ ווינשטען אונד אין דיא וואָהנונג צוריקקעהרטען. דעם מאָרגענס קאָם דער הערר ניכט אים דעם נאָרטען אין דיא וואָה-נונג, אום וויא געוואָהנליך אים קרייזע זייגער פאָמע-ריע צו פּרייסשיקען. מאן אייליגע אין דען נאָרטען הייזנטער, דאָך דאס הייזכען וואר לעער, הערר אינגאין פאָן מאילאָטה וואר פערשוואונדען. דיא אנגעשטרענגטעסטען נאכפאָרשונגען פּרטרשונג ניכט צום צייעלע. דאס פערשווינדען דעם פרייבען גרונדבע-זיטצערס מאכטע נאטורליך אין דער גאנצען גע-גענד אונגעהייערעס אויפזעהען. ערסט פיעלע טאגע שפעטער פאנד מאן דיא ליכע דעם פערשוואונ-דענען אין איינער זאנדגרובע אם אבהאנגע איינעם צימליך ענטפערנטען בערגעס. יעטצט ערשיען דער פאָלל ערסט רעכט פערוויקעלט. דיא הייזלייטע האבען יא הערען אינגאין פאָן מאילאָטה ביז צור טהירע דיענעם גאָרטעגו-הייזכענס בעגלייטעט, וויא ער זיך צור רוהע בעגעבען זאָללטע. וויא קאָם ער נין צום אבהאנגע יענעם ענטפערנטען גראָבענס? אדער וואָרדע ער עטוא אום גאָרטעגו-הייזכען ערמאָרדעט. וואָרויף דאנן דיא ליכע פאָן דען מאָ-דערן צו יענעם בערג-אבהאנגע געשלעפּפּט וואָרדע. אום זיא הערט אין דען וואנד צו פערשאָרען? — איך דאס שיען האכסט אינוואהרשיינליך, דא אים דעם גאָרטעגו-הייזכען וואהל אללע קאָמבאָרען געדעטהע פערשוואונדען וואָרען. דאָך צוגעגע זיך נרינגער איינע שפּור, דאס דאָרט איינע גרואָלט-טהאט פערגאָבט וואָרדען ווערע. מאן ללערעט דין אונד הער, אבער נעמאנד קאָנגטע דאס דעטהולע דיענעם מאָרדעס קאָנגטע. זיא פערשטר-כען מעהרערע יאהרע אונד ענדליך נעוועזעט דער גאנצע פאָלל נאך אונד נאך אין פאָלגשטענדיגע פאָרשונגען צו קאָנגען. — עס פערשטריכען נון וויעטע-רע 20 יאהרע. מיטטלערוויילע איזט אויך דיא וויט-ווע דעם מאילאָטה געשטאָרבען, וועהרענד דיא קינ-דער אין דיא הייפּטשטאדט איבערזיעדעלטען. ניע-מאנד דאכטע מעהר אן דען ערמאָרדעטען, וועניגער אבער דאראן, אין דאס דונקלע צו דרינגען, פאָן דעם דיעזע מאָרד-געשיכטע אומגעבען וואר. אבער דאס רעטהזעל פאָנד נאך פאָסט 30 יאהרען דענאך זיינע לאָזונג. עס וואָרדע געמעלך אין סעטשעני איין יונגער מאנן צום שטהלריכטער ערנאנגט. דיעזער האָרטע אלס קלייגנס קינד דער ערמאָרדונג מאילאטהס ערצעהלען אונד דיעזע ערצעהלונג מאכטע אויף זיין קינדליכעס געמיטה איינען טיעפען אונד בלייבענדען איינדרוק. אלס ער נון צום שטוהל-ריכטער ערנאנגט וואָרדע, דא בלעטטערטע ער אין דען אלטען אקטענשטיקען דעם פּרוהערען שטוהל-ריכטערס הערען, וואָהנטער זיך אויך דיא פּראָטאָקאָללע איבער דיא ערמאָרדונג מאילאָטהס. דיא אויך איבער דיא 7 יאהרע שפּעטער ערפאָלגטע איפּפּרונג דער גערייכטען צוקער-ביכסע פאָפּ-פאָנדען. אלד דאס רעכטע זייגען גיסט מעכטיג אויף. קורצן דאראוף מיסטע דער שטוהל-ריכטער נאך באלאשא-דיא-מאטה צו איינער קאָמיטאָטס-זיטצונג פאָהרען. ער נאהם זיין אבשיעד-קוואָרטיר ביא איינעם אלטען פרייגדע זייגעם פאָטערס. וועהרענד ער אבער אין דיא ווייטהשאָפּפּ-בעאמטע ביא הערען מאילאָטה וואר. בים נאכטמאהלע אנטע דער יונגע שטוהלריכטער צו זייגעם קוואָרטיר-געבער: „וויא שטאנדען יא אינסט אין דיענסטען דעם הערען פאָן מאילאָטה. אוך ווייס דאס דיא גראָפּפּ אינטערעססע העבען אן אללעם. וואס דען אינגליקליכען בעטרעפפּט.“ שלום פאָלגט.

* (איבערדיא טיסאָ-עסלאָ-דער אנגעלעגענהייט) מעלדעט דיא הייטיגע נוממער דעם „פעסטער ללאָיד“ פאָלגענ-דעס: דער ווייגפּטהווערדע הר׳ מאָרל אטיאָש האט זאָעבען איינע אינגאבע פערפאָגט. אין ווער-בער דער מאָגיליכע גערעכטסהאָף צו גרעכטהאזע ערוכט וווערד: עעמטטליכע יענען דעם טיסאָ-עס-לאָדער פאָללעס פערהאָפּפּטען ווהרע אויף פייען פיס צו זעטצען. עס איזט דיעס דאס דערעכטע אנ-וכען. וועלכעס הר׳ אטיאָש אין דיעזער אנגעלע-גענהייט פאָר דער שלוסעפּרהאנלונג אן דען גע-ריכטסהאָף ריכטען צו מיסען גרייכטע. אבערגענס לייגען דעם פעסטער אבער-שטאאטסאנוואלטע בעריטס זעממטליכע אקטען-שטיקע פאָר. דיא אויף דיעזען פּראָצעס בעצוג האבען. דא דיעזע אק-טענשטיקע זעהר צאהלרייך זינד, זאָ זייגדען דע-רען הורכשטוהרען 8 בז 10 מאנע אין אנשפּרוך גענומען, וואָרויף דיא אבער שטאאטסאנוואלטשאפּפּ פאָרשען צו קאָנגען. — עס פערשטריכען נון וויעטע-רע 20 יאהרע. מיטטלערוויילע איזט אויך דיא וויט-ווע דעם מאילאָטה געשטאָרבען, וועהרענד דיא קינ-דער אין דיא הייפּטשטאדט איבערזיעדעלטען. ניע-מאנד דאכטע מעהר אן דען ערמאָרדעטען, וועניגער אבער דאראן, אין דאס דונקלע צו דרינגען, פאָן דעם דיעזע מאָרד-געשיכטע אומגעבען וואר. אבער דאס רעטהזעל פאָנד נאך פאָסט 30 יאהרען דענאך זיינע לאָזונג. עס וואָרדע געמעלך אין סעטשעני איין יונגער מאנן צום שטוהלריכטער ערנאנגט. דיעזער האָרטע אלס קלייגנס קינד דער ערמאָרדונג מאילאטהס ערצעהלען אונד דיעזע ערצעהלונג מאכטע אויף זיין קינדליכעס געמיטה איינען טיעפען אונד בלייבענדען איינדרוק. אלס ער נון צום שטוהל-ריכטער ערנאנגט וואָרדע, דא בלעטטערטע ער אין דען אלטען אקטענשטיקען דעם פּרוהערען שטוהל-ריכטערס הערען, וואָהנטער זיך אויך דיא פּראָטאָקאָללע איבער דיא ערמאָרדונג מאילאָטהס. דיא אויך איבער דיא 7 יאהרע שפּעטער ערפאָלגטע איפּפּרונג דער גערייכטען צוקער-ביכסע פאָפּ-פאָנדען. אלד דאס רעכטע זייגען גיסט מעכטיג אויף. קורצן דאראוף מיסטע דער שטוהל-ריכטער נאך באלאשא-דיא-מאטה צו איינער קאָמיטאָטס-זיטצונג פאָהרען. ער נאהם זיין אבשיעד-קוואָרטיר ביא איינעם אלטען פרייגדע זייגעם פאָטערס. וועהרענד ער אבער אין דיא ווייטהשאָפּפּ-בעאמטע ביא הערען מאילאָטה וואר. בים נאכטמאהלע אנטע דער יונגע שטוהלריכטער צו זייגעם קוואָרטיר-געבער: „וויא שטאנדען יא אינסט אין דיענסטען דעם הערען פאָן מאילאָטה. אוך ווייס דאס דיא גראָפּפּ אינטערעססע העבען אן אללעם. וואס דען אינגליקליכען בעטרעפפּט.“ שלום פאָלגט.

* (איבערדיא טיסאָ-עסלאָ-דער אנגעלעגענהייט) מעלדעט דיא הייטיגע נוממער דעם „פעסטער ללאָיד“ פאָלגענ-דעס: דער ווייגפּטהווערדע הר׳ מאָרל אטיאָש האט זאָעבען איינע אינגאבע פערפאָגט. אין ווער-בער דער מאָגיליכע גערעכטסהאָף צו גרעכטהאזע ערוכט וווערד: עעמטטליכע יענען דעם טיסאָ-עס-לאָדער פאָללעס פערהאָפּפּטען ווהרע אויף פייען פיס צו זעטצען. עס איזט דיעס דאס דערעכטע אנ-וכען. וועלכעס הר׳ אטיאָש אין דיעזער אנגעלע-גענהייט פאָר דער שלוסעפּרהאנלונג אן דען גע-ריכטסהאָף ריכטען צו מיסען גרייכטע. אבערגענס לייגען דעם פעסטער אבער-שטאאטסאנוואלטע בעריטס זעממטליכע אקטען-שטיקע פאָר. דיא אויף דיעזען פּראָצעס בעצוג האבען. דא דיעזע אק-טענשטיקע זעהר צאהלרייך זינד, זאָ זייגדען דע-רען הורכשטוהרען 8 בז 10 מאנע אין אנשפּרוך גענומען, וואָרויף דיא אבער שטאאטסאנוואלטשאפּפּ פאָרשען צו קאָנגען. — עס פערשטריכען נון וויעטע-רע 20 יאהרע. מיטטלערוויילע איזט אויך דיא וויט-ווע דעם מאילאָטה געשטאָרבען, וועהרענד דיא קינ-דער אין דיא הייפּטשטאדט איבערזיעדעלטען. ניע-מאנד דאכטע מעהר אן דען ערמאָרדעטען, וועניגער אבער דאראן, אין דאס דונקלע צו דרינגען, פאָן דעם דיעזע מאָרד-געשיכטע אומגעבען וואר. אבער דאס רעטהזעל פאָנד נאך פאָסט 30 יאהרען דענאך זיינע לאָזונג. עס וואָרדע געמעלך אין סעטשעני איין יונגער מאנן צום שטוהלריכטער ערנאנגט. דיעזער האָרטע אלס קלייגנס קינד דער ערמאָרדונג מאילאָטהס ערצעהלען אונד דיעזע ערצעהלונג מאכטע אויף זיין קינדליכעס געמיטה איינען טיעפען אונד בלייבענדען איינדרוק. אלס ער נון צום שטוהל-ריכטער ערנאנגט וואָרדע, דא בלעטטערטע ער אין דען אלטען אקטענשטיקען דעם פּרוהערען שטוהל-ריכטערס הערען, וואָהנטער זיך אויך דיא פּראָטאָקאָללע איבער דיא ערמאָרדונג מאילאָטהס. דיא אויך איבער דיא 7 יאהרע שפּעטער ערפאָלגטע איפּפּרונג דער גערייכטען צוקער-ביכסע פאָפּ-פאָנדען. אלד דאס רעכטע זייגען גיסט מעכטיג אויף. קורצן דאראוף מיסטע דער שטוהל-ריכטער נאך באלאשא-דיא-מאטה צו איינער קאָמיטאָטס-זיטצונג פאָהרען. ער נאהם זיין אבשיעד-קוואָרטיר ביא איינעם אלטען פרייגדע זייגעם פאָטערס. וועהרענד ער אבער אין דיא ווייטהשאָפּפּ-בעאמטע ביא הערען מאילאָטה וואר. בים נאכטמאהלע אנטע דער יונגע שטוהלריכטער צו זייגעם קוואָרטיר-געבער: „וויא שטאנדען יא אינסט אין דיענסטען דעם הערען פאָן מאילאָטה. אוך ווייס דאס דיא גראָפּפּ אינטערעססע העבען אן אללעם. וואס דען אינגליקליכען בעטרעפפּט.“ שלום פאָלגט.

פאָלליעטאָן.

ריקמעדער דער יודען נאך ענגלאנד.

(40-ער פאָרטזעטצונג.)

„בלעטזאן נעהאָרט אלזאָ צו דען מענשען. (יאנעט מאָסקונס וויי׳ר) וועלכע צישטערן, אדער צו גלויבען, אונד זיך פירכטען, וועהרענד דיא נאָטט לעקטערן? — אויך איך קאָנגטע איינען זאָלכען נעלעהרטען, דער, זאָלאנגע ער נע-זונד אונד רייך וואר, אן נאָטט ניכט גלויבטע, אבער אלס ער אים אונד אן פאָלגע וויינער ווארען אויך קראנק גע-וואָרדען, דא האָטט איך אידן פאָרשווערענד נאך דעם נאָטטע אים הומעל ריפען.“

„עס מיסעל, מאָסקונס! (ריעף אבערסס עוועראָרד) פילאָזאָפיע מיר ניכט דא. אנע מיר ליעבער, וואס איזט דענן דא נעשעהען!“

אים זעלבען אונגעגליקע האָטט מאן ווייעדער אין פּרכטעלליכעס פאָלטערן אונד קראָכען: איין נעלב-גריגער, נרעללער לינגשטען פּרעבריטטעט זיך אום דאס נאנצע שלאָס, זאָ דאס אויך עוועראָרד צוזאמענשווערט.

„עהען זיא (זאנטע מאָסקונס צוטטערנד) דיא-ריטנ-נס איזט אויך נעסטערן נאכט נעשעהען, אונד בלעטזאן וואר דער עסטע, דער דאָאָן ליעף אונד נאנץ בידעאָרד אלאָמיטע. זעהען זיא דאָרט אונערע וואכע, אונערע מאָסטערן סאָלדאָטען. וועלכע אין זאָ פיעלען שלאכטען איהרען מוטה אונד איהרע אונערשאָקענהייט צייגטען, ווערדען פאָר דיעזעס נעשעענטעסטע-שטיק, אונד אוך ריכטע, זיא ווערדען אינעם אבענדס דיא זיאָסטען אונד דאָאָן ליעפען.“